

SEJO v slovenščino na voljo šele od leta 2011, prej takšno usklajevanje programa SZT s tem dokumentom ni bilo mogoče.

SEJO je seveda univerzalen dokument, kar pomeni, da je za vse jezike enak, ne glede na njihove specifičnosti. Obstajajo pa tudi različni dokumenti, ki posamezne ravni jezikovne zmožnosti opisujejo zelo podrobno, upoštevajo tudi jezikovne specifičnosti. Za slovenščino sta od leta 2004 tako na voljo opisa preživetvene ravni (najnižje ravni, prepoznane v SEJO, tj. A1) in ravni sporazumevalnega praga (tretja raven SEJO oz. B1) (Pirih Svetina idr. 2004, Ferbežar idr. 2004). Kot izhodiščna raven programa *Slovenščina kot drugi in tuji jezik* je prav prehod od osnovnega k samostojnemu uporabniku in uporabnici jezika, zato je lahko [Sporazumevalni prag za slovenščino](#) uporabna referenca, s katero si lahko pomagajo uporabniki in uporabnice tega programa.

Program *Slovenščina kot drugi in tuji jezik* ostaja stopenjski, kot to velja za SZT, in tako ostajata zasnovana tudi katalog znanja s standardi znanja ter izpitni katalog. Vendar so izkušnje s poučevanjem in z izpiti iz znanja slovenščine, temelječimi na programu SZT, ter uvrstitev programa SZT na lestvice SEJO leta 2010 (gl. Letno poročilo Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik 2010) pokazali, da so opisi posameznih stopenj v programu SZT preohlapni oz. premalo natančni, prehodi med posameznimi ravni pa nejasni. Ta nejasnost prehodov med ravni se je pokazala še posebej problematična pri izpiti iz znanja slovenščine, in sicer pri ocenjevanju govorne in pisne produkcije. Ocenjevalni lestvici za ocenjevanje govorne in pisne produkcije sta v Izpitnem katalogu programa SZT namreč univerzalni, to pomeni, da sta se isti dve lestvici (ena za pisno in ena za govorno sporazumevanje) uporabljali za vse tri ravni. Pokazalo se je, da so opisniki pri posameznih ocenah znotraj iste lestvice tako splošni, da bi lahko z njimi opisovali kar različne ravni, ne pa samo različnih ocen: tako bi na primer lahko opisnik jezikovne pravilnosti pri oceni odlično lahko opisoval visoko raven, ocena zadovoljivo pa osnovno raven (podobno pa velja tudi za druge ocenjevalne parametre v lestvicah). Izkušnje so pokazale, da je nujno oblikovati posebne ocenjevalne lestvice z različnimi parametri za vsako posamezno raven – tudi zato, ker morajo biti formati testa (tipi nalog itd.) dejansko prilagojeni za posamezno raven jezikovne zmožnosti. To je bilo pri pripravi programa *Slovenščina kot drugi in tuji jezik* v celoti upoštevano.

Posebno težavo je predstavljalo ocenjevanje podobnih skupin kandidatov za izpite (tu imamo še posebej v mislih udeležence izpitov na srednji in visoki ravni po programu SZT, katerih prvi jezik je soroden slovenščini, imajo podobno stopnjo izobrazbe ipd.), to pa zato, ker so udeleženci izpita na srednji ravni pogosto izkazovali višjo raven zmožnosti v slovenščini kot udeleženci izpita na visoki ravni (gl. letna poročila Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik). Na udeležence izpitov seveda ni mogoče vplivati, katero raven izpita naj izberejo, saj je njihova izbira običajno odvisna od njihovih potreb, ki so najpogosteje povezane z uradnimi zahtevami po jezikovnem znanju, ne pa od njihovega dejanskega znanja. Vse navedeno je pripeljalo k odločitvi, da se srednja in visoka raven v programu *Slovenščina kot drugi in tuji jezik* združita v eno – višjo raven. Pri tem smo sestavljavci programa upoštevali tudi jezikovne potrebe in zahteve, ki so izražene (ne pa tudi natančno opredeljene) v različnih pravnih aktih v RS in so primerljive tudi v mednarodnih okvirih (na primer: akademske jezikovne potrebe študentov je mogoče opredeliti s četrto od šestih ravni SEJO oz. z ravno B2). Poleg tega razdelitev na osnovno in višjo raven prinaša večjo usklajenost z drugimi javno veljavnimi jezikovnimi programi za odrasle v Sloveniji, npr. Angleščina za odrasle, Francoščina za odrasle, Italijanščina za odrasle idr.

Razvoj stroke je prinesel spoznanje, da se jezikovna zmožnost ne usvaja in razvija enakomerno po posameznih dejavnostih (govorjenje, poslušanje, branje, pisanje), ampak je pri vsakem posameznem govorcu mogoče govoriti o določenem jezikovnem profilu. Jezikovna zmožnost je le redko enakomerna, bolj se pri posameznem uporabniku jezika razvijajo tiste sporazumevalne dejavnosti, ki jih pogosteje in več prakticira. To pomeni, da ima vsak uporabnik jezika svoj jezikovni profil. SEJO je postal tako vpliven